

Schippers van weleer

Door Corine Nijenhuis

Albertus Gerardus Deen, 78

Schipper 1960-2012
Ludi, spits, 1927, 350 ton

Dat veel schippers varen gelijkstellen aan vrijheid is bekend. Maar vrijheid kent vele gedaantes. Bij Bertus Deen staat het voor het onbekende. Bij hem geen heimwee naar zekerheid. 'Ik heb het wel geprobeerd, maar was er ongeschikt voor. Voor het vaste. Ik wilde ergens héén.'

Dat avontuurlijke kwam van zijn vader. Net als het oog voor schepen. Vader Deen herkende de stijl van menig scheepswerf direct. Zijn kennis gaf hij door, smakelijk doceerde hij het verschil tussen zee- en rivierschepen. Hij voer op een luxe motor waar hij zo aan gehecht was dat hij het in de oorlog wilde laten zinken om het uit handen van de vijand te houden. Een eigenzinnig man die vond dat zijn kinderen onder de mensen moesten komen. Dus werd Bertus knecht op de Rijnvaart. Die keuze had hij zelf gemaakt: hij wilde zijn Rijnpatent halen. Om een groter vaargebied te krijgen. Zijn schipperspapieren haalde hij tussendoor tijdens diensttijd, daarna was hij klaar voor het zelfstandige werk. In Duitsland.

Sleepbootkapitein

Toen belde vader. Hij had een spits gekocht. Voor zijn oudste zoon. Maar die moest nog trouwen, tot die tijd kon Bertus mee. Hij stapte over: 'Zo ging dat. Vader had toch zijn best gedaan voor zijn jongens door dat schip te kopen.' Vader voer zijn luxe motor, de broers gingen samen de Rijn op. En naar Frankrijk. Dat was het begin van Bertus' toekomstverlangen: 'Hé, dacht ik, dat wordt mijn vaart straks.' Want waar je in Duitsland op het anker lag, kon je in Frankrijk van boord. Daar sloten de sluizen en was je 's avonds vrij om de omgeving te zien. Maar dat 'later' zou nog even duren. Toen zijn broer trouwde, moest hij van boord. Het lot hielp: hij belde een vriend, die voer de sleepboot van zijn moeder, maar bleek juist een been te hebben gebroken. Bertus verving hem, de zuster van de vriend werd zijn matroos. Toen de vriend was hersteld, kocht hij zelf een sleepboot. Zo konden beide jongens kapitein blijven. Het was een geweldig leuke tijd. 'Zomers scharrelden we rond in de baggerwerken, 's winters in de vrije vaart als sleepboot.'

Naar Frankrijk

En toen belde vader opnieuw. Of Bertus bij hem op de luxe motor wilde; hij was nodig. Een moeilijke keuze, de sleepboot beviel hem goed. Hij stapte over. 'Dan speelt hoe je bent grootgebracht.

Mijn vader had veel meegemaakt. Moest ik hem dan een klap in het gezicht geven door het niet te doen?'

Eerst nog voer Bertus met zijn vader, daarna met zijn jongste zus. Tot zijn broer stopte. Wat Bertus wilde, vroeg zijn vader: de luxe motor of de spits? Opnieuw een moeilijke keuze. Bertus kende vaders gehechtheid aan de luxe motor. Maar de spits beloofde hem de gewenste toekomst. Met goedkeuring van vader koos hij voor de Ludi. En toen kon Bertus eindelijk naar Frankrijk. Met zijn vrouw genoot hij van de natuur. En van de rust. 'In Frankrijk hoefde je niet dag en nacht.' Als ze in Nederland waren, vertrokken ze zo snel mogelijk weer naar het zuiden.

In de gaten

Zijn Franse avontuur duurde 30 jaar. Toen ging de spits de sanering in en voer hij verder op de boten van het Zuiderzeemuseum. Tot zijn 73ste maar liefst. Voor Bertus staat varen, als gezegd, voor vrijheid. Wat weer staat voor het onbekende. Dat men tegenwoordig weet waar elk schip vaart, doet hem pijn. Om die manier zou hij het niet kunnen. Alsof je in de gaten gehouden wordt. Niets voor Bertus: 'Want wij schippers doen altijd ons best. Dus vertel ons niet hoe we het moeten doen.'

Kent u iemand die beslist niet in deze serie mag ontbreken? Neem dan contact op met de redactie, of mail naar corine.nijenhuis@planet.nl

Schrijfster en beeldend kunstenaar Corine Nijenhuis schreef onder meer de non-fictie roman 'Een vrouw van staal', waarin zij niet alleen de geschiedenis van haar eigen varende woonschip, maar ook die van de Nederlandse binnenvaart van 1901 tot nu vastlegde. Ontmoetingen met oud-schippers tijdens lezingen naar aanleiding van dit boek, leverden een serie nieuwe verhalen op, die tweewekelijks in Schuttevaer verschijnen.

www.corinenijenhuis.com

De Ludi in de Roskamsluis bij Heerhugowaard.
(Foto familie Deen)